

Tjaša Stergulec, tjasa.stergulec@gmail.com

*Bojan Kovačič, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta,
bojan.kovacic@uni-mb.si*

*Dr. Janja Črčinovič Rozman, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta,
janja.rozman@uni-mb.si*

Baletne vsebine pri pouku glasbene vzgoje v prvem triletju osnovne šole

Pregledni znanstveni članek

UDK: 37.091.3:78

POVZETEK

Prispevek obravnava vključevanje baletnih vsebin v pouk glasbene vzgoje v prvem triletju osnovne šole. Predstavljena so nekatera dosedanja spoznanja o pozitivnem vplivu plesa in klasičnega baleta na otrokov celostni razvoj ter rezultati empirične raziskave, v kateri smo želeli ugotoviti, kako zmorejo preprosto baletno koreografijo izvesti osnovnošolski otroci, stari od 6 do 9 let, v primerjavi z učenci iz baletne šole, ter odnos otrok do klasičnega baleta.

V ta namen smo v letu 2011 pripravili dodatne baletne vsebine in jih izvedli z učenci baletnega oddelka Glasbene šole Frana Koruna Koželjskega Velenje ter z učenci 1. in 3. razreda Osnovne šole Franca Rozmana Staneta v Mariboru. Izvedbo baletnih vsebin otrok iz baletne in iz osnovne šole smo primerjali glede na določene ocenjevalne kriterije, odzive učencev na izvedene učne ure pa preverili s kratkim anketnim vprašalnikom. Ugotovljeno je bilo, da otroci klasični balet zmorejo in želijo plesati. Izvedbi baletnih koreografij učencev iz baletne in iz osnovne šole sta bili primerljivi, razen pri kriterijih fizične sposobnosti, koordinacija telesa in prostorska koordinacija, ki jih učenci iz osnovne šole niso v celoti dosegli. Zaradi pozitivnega vpliva baleta na celostni razvoj otrok in pozitivnega odziva otrok nanj je potrebno v pouk glasbe vključiti čim več baletnih vsebin.

Ključne besede: poučevanje, glasbena vzgoja, plesne vsebine, klasični balet

Ballet-Related Content in Music Education in the First Cycle of Primary Education

ABSTRACT

This paper deals with the integration of ballet-related content into music lessons in the first cycle of primary education. It seeks to outline some current findings concerning the positive impact of dance and classical ballet on integrated child development and the results of an empirical research study the objective of which was to compare the ability of primary school pupils aged six to nine years to perform a simple ballet choreography against that of ballet school pupils and to examine pupils' attitude towards classical ballet.

For this end, we prepared additional ballet-related content in 2011 and incorporated it into classroom practice with students attending Fran Korun Koželjski Music School in Velenje and pupils attending the first and the third grades of Franc Rozman Stane Primary School in Maribor. To compare the performance of one and the other we used specific evaluation criteria, while we obtained pupils' feedback on ballet lessons by means of a short questionnaire. It was established that children did possess the ability as well as the desire to practice classical ballet. The executions of the ballet choreography by both groups were comparable, and the only difference noticed regarded the physical ability, body coordination, and spatial coordination criteria, which were not fully achieved by the primary school pupils. Due to the positive influence of the activity on the integrated development of children and the children's positive reaction, it is necessary to incorporate as many ballet-related subject matter as possible into music education.

Key words: education, music education, dance-related content, classical ballet

Uvod

Vloga kulture in umetnosti je v vzgoji vsakega otroka izrednega pomena, saj v otrokov svet vnaša toplino, radost in življenje ter tako pomembno vpliva na njegov razvoj. Povezava klasične glasbe in baleta je nenadomestljivo sredstvo estetske vzgoje, ki v otroku vzbuja smisel za lepo in ga uči doživljanja, izražanja in ustvarjanja (Učni načrt za plesno pripravnico, 2003).

Zaradi navedenega je pomembno, da se vzgojno-izobraževalni proces na področju glasbene vzgoje oblikuje kot celostni proces, pri katerem otroci razvijajo glasbeni, čustveni, spoznavni in gibalni razvoj. To potrjujejo tudi splošni

cilji predmeta glasbena vzgoja v učnem načrtu za program osnovnošolskega izobraževanja (Učni načrt za glasbeno vzgojo, 2011), v katerem je zapisano, da učenci glasbena doživetja in predstave izražajo gibalno-rajalno, plesno, likovno in besedno. To pomeni, da sta tako ples kot balet pri urah glasbene vzgoje izrednega pomena. Pesek (1997) navaja, da lahko cilje glasbene vzgoje in izobraževanja na kognitivnem, afektivnem in psihomotoričnem področju dosežemo le, če pri pedagoškem procesu upoštevamo vse glasbene dejavnosti oziroma v pedagoški proces vključujemo vse elemente glasbene vzgoje.

Da bi učiteljem razrednega pouka olajšali delo z iskanjem primernih plesnih in baletnih vsebin, smo v letu 2011 pripravili dodatne baletne vsebine, ki bi jih lahko učitelji vključili v pouk glasbe. Predpostavljali smo, da učitelji plesne in baletne vsebine premalo vključujejo morda tudi zato, ker menijo, da za to niso dovolj usposobljeni, ali ker vsebine, ki jih najdemo v učnem načrtu za glasbeno vzgojo in v različnih priročnikih, niso dovolj podrobno opisane in razložene, da bi jih lahko uporabili. Želeli smo ugotoviti, ali otroci na razredni stopnji izobraževanja zmorejo plesati klasični balet, kako se odzivajo na baletne vsebine ter kakšne so razlike med izvedbo plesa učencev iz baletne in učencev iz osnovne šole. Prav tako nas je zanimalo, kakšen odnos imajo otroci do klasičnega baleta oziroma kako ga sprejemajo.

Vpliv plesa na otrokov razvoj

Broullette (2010) piše o pomembnosti vpliva umetnosti, predvsem drame in plesa na otrokov socialni in čustveni razvoj. Tega poudarjata tudi Lobo in Winsler (2006), ki menita, da se otrok skozi ples privaja na komunikacijo s samim seboj in s svetom, ki ga obdaja, ter skozi gibanje izraža svoje občutke in čustva. Avtorja prav tako navajata, da otrok skozi ples krepi svojo samozavest, zadovoljstvo in občutek lastne vrednosti, kar omogoča oblikovanje ustrezne samopodobe in tako vpliva na odnos do sebe in drugih. To sta potrdila z raziskavo, v katero je bilo vključenih 40 otrok, starih od 3 do 6 let. Rezultati so pokazali, da ustvarjalni ples pozitivno vpliva na otrokovo vedenje in predvsem na njegovo socialno vključevanje v skupino. Tudi Rossberg Gempton, Dickinson in Poole (1999) navajajo pozitivne učinke ustvarjalnega plesa na socialno vključevanje otrok, predvsem na sposobnost sodelovanja in medsebojne komunikacije. Navedeno potrjujejo tudi splošni cilji v slovenskem učnem načrtu za predmet balet, med katerimi med drugim zasledimo, da otroci pri baletu razvijajo občutek lastne vrednosti, samozavedanja in občutek pripadnosti skupini (Učni načrt za balet, 2003).

Podobno je ugotovila tudi Mac Donald (1991), ki navaja, da ima ustvarjalni ples pomembno vlogo v programu osnovne šole, saj izboljšuje otrokov telesni, čustveni in intelektualni razvoj. Tako kot Mac Donald tudi Lobo in Winsler (2006) menita,

da ustvarjalni ples pospešuje otrokov celostni razvoj, pozitivno vpliva na otrokovo samopodobo ter nudi možnosti za komunikacijo, izmenjavo zamisli in druženje z vrstniki. Kroflič in Gobec (1992) navajata sprostitveno funkcijo ustvarjalnega plesa na otrokovo mišično in duševno napetost ter uravnava otrokove rasti in razvoja. Tudi Neubauer (2004) navaja pomembnost vpliva plesnih dejavnosti na otrokov telesni in duševni razvoj. V učnem načrtu za izbirni predmet programa osnovnošolskega izobraževanja Plesne dejavnosti: ples, ljudski plesi, starinski in družabni plesi je poudaril, da plesne dejavnosti v osnovni šoli niso le gibalni proces, temveč se v njih prepletajo čustveni, razumski, socialni, vrednostni in umetniški vidiki.

Na osnovni šoli Gabriella Charter School (GCS) v Los Angelesu so prepričani, da je ples učinkovito sredstvo, ki otrokom pomaga pri nekaterih učnih težavah, predvsem pa pozitivno vpliva na otrokovo aktivnost pri pouku. Prav tako navajajo, da ples otroku omogoča celovit razvoj ter ugodno vpliva na njegovo samopodobo. Cilj njihove šole je vključiti ples v učni načrt osnovne šole (Linthicum, 2009).

Svetovno znana baletna šola Nashville ballet v zvezni državi Tennessee v ZDA med drugimi profesionalnimi programi izobraževanja klasičnega baleta izvaja tudi inovativni program vključevanja klasičnega baleta v programe osnovnih in srednjih šol. Omenjeni program temelji na različnih gibalnih vajah in dejavnostih in tudi plesnih projektih, kot so otroške baletne predstave iz različnih ljudskih pripovedk in pravljic. Program na osnovnih in srednjih šolah izvajajo baletni pedagogi, ki težijo k ozaveščanju otrok in njihovih staršev o pomembnosti umetnosti, predvsem klasičnega baleta, in tudi k razvoju in vzgajanju baletnega občinstva.

Shehan (1984) glasbo in gibanje vidi kot neločljivo celoto. V članku *Teaching Music through Balkan Folk Dance* ljudski ples vrednoti kot sredstvo za učenje ritma ter poudarja povezavo človeškega uma in telesa za izboljšanje glasbenega izobraževanja.

Bowles (1998) navaja, da lahko učitelji za motivacijo otrok pri pouku glasbe uporabljajo različna motivacijska sredstva, med njimi tudi ples. Rezultati njegove raziskave kažejo, da je ples poleg igranja na instrumente ena izmed najljubših otrokovih dejavnosti pri pouku glasbe. McCarthy (1996) poudarja povezavo glasbe in plesa, za katero pravi, da je ni mogoče zanemariti. V svojem članku govori o različnih možnostih vključevanja plesa v pouk glasbe, med drugim izpostavi učenje pesmi v povezavi z značilnim plesom pete pesmi. Povezavo petja pesmi in gibanja vidi tudi Denac (2002), saj meni, da glasba in gibanje otroku dajeta številne možnosti za ustvarjalno izražanje. Poudarja, da mora učitelj pri tem sprejemati različne spontane gibalne reakcije otrok, upoštevati njihove individualne spodbude in jim nuditi možnost lastne glasbene in gibalne interpretacije. Črčinovič Rozman (2000) gibanje vidi ne le kot sredstvo za razvijanje glasbenih sposobnosti, izražanje

občutij in čustev ter navezovanje socialnih stikov, temveč tudi kot pomemben dejavnik pri preverjanju glasbene uspešnosti učencev.

Anttila (2007) poudarja, da se je zelo pomembno postaviti tudi v vlogo otroka. Pri raziskovanju plesnega izobraževanja skuša odgovoriti na vprašanje: »Do katere stopnje je mogoče razumeti otroke v raziskovanju plesnega izobraževanja, kot strokovnjake – plesne posrednike ali ustvarjalno aktivne udeležence?« Avtorica pravi, da je pomembno spremljati potek usvajanja znanja plesne izobrazbe. Sama otroke vidi kot strokovnjake in aktivne udeležence v oblikovanju njihove lastne kulture ter meni, da so sposobni narediti korak naprej v razvoju plesa. Corsaro (2007) navaja, da je otroštvo čas prilagajanja družbi. Predstavil je veliko primerov, v katerih so otroci aktivni in ustvarjalni, ko ustvarjajo svojo otroško kulturo po zgledih odraslih. Tako vidimo otroka v plesu kot aktivnega subjekta, zelo nadarjenega in raziskovalnega strokovnjaka z ustvarjalnimi sposobnostmi, ki smo jih odrasli izgubili. Na tak način otroci presežejo odrasle, vendar ostaja odprto vprašanje, ali je subjekt plesne vzgoje otrok ali učitelj. Organizacija Child International (daCi)¹ povezuje rast in razvoj plesa za mlade ter ob tem poudarja pomen upoštevanja etičnih, starostnih in kulturnih identitet. DaCi postavlja otroka v vlogo subjekta v plesni vzgoji, saj je v večini otroških predstav učitelj oziroma koreograf aktivni ustvarjalec. V njihovih predstavah otrok predstavlja umetniško-pedagoško inovacijo, ki jo vodi odrasli. Torej otrok predstavo, ki jo je ustvaril učitelj, le pleše in predstavlja, ne pa tudi ustvarja. Med metodami učenja plesa so raziskovalci namenili veliko pozornosti igri, saj igra vključuje izbiro, svobodo in visoko pozornost. Otrok skozi njo pridobiva znanje in izkušnje o plesu (Anttila, 2007). Iz vsega navedenega lahko zaključimo, da obstaja proces, v katerem lahko otroci postanejo aktivni udeleženci in ustvarjalci plesa, vendar bi morali učitelji namenjati veliko pozornosti spontanosti otrok, njihovim lastnim idejam in ustvarjanju.

Predstavitev učnih ur

V letu 2011 smo pripravili dodatni baletni vsebini (obravnavi baletne koreografije), ki bi ju učitelji razrednega pouka lahko vključili v pouk glasbe.

V 1. razredu smo obravnavali koreografijo *Račke*, na glasbo Y. Tiersena, *Comptine d'un autre ete*, v 3. razredu pa koreografijo *Ples ur*, na glasbo Y. Tiersena, *La valse d'Amelie*.

Avtor izbrane glasbe, Yann Tiersen, je bil rojen 23. junija 1970 v Franciji. Njegov glasbeni opus se deli na studijske albume in filmsko glasbo. Prepoznaven

¹ DaCi je neprofitno združenje, ustanovljeno leta 1978 na mednarodni konferenci na Univerzi Alberta, Edmonton, Canada. Leta 1979 je predsednik Conseil International de la Danse (CID) daCi povabil k sodelovanju. Tako je leta 1980 daCi postala podružnica organizacije CID.

je po uporabi velikega števila različnih inštrumentov, predvsem klavirja, kitare, violine, harmonike in drugih. Izbrana glasba, *Comptine d'un autre ete* in *La valse d' Amelie*, s katero je Tiersen postal poznan tudi po svetu, je bila napisana za uspešen film *Amelie*. *Comptine d'un autre ete* je klavirska skladba, medtem ko je v originalnem delu *La valse d' Amelie* v ospredju harmonika. Za koreografijo smo izbrali orkestrsko izvedbo dela *La valse d' Amelie*.

Učenci so se pri učnih urah seznanili s klasičnim baletom, improvizirali na dano glasbo, ob tem izražali svoje občutke, misli in vtise o doživljanju glasbe ter se naučili predstavljene baletne koreografije.

Baletne koreografije

Koreografije so sestavljene glede na fraze v glasbenem delu. Taktovskemu načinu glasbe prilagodimo štetje, ki se nanaša na dano glasbeno frazo; na eno dano glasbeno frazo štejemo do osem.

Preglednica 1: Koreografija Račke, glasba: Y. Tiersen, *Comptine d'un autre ete* (1. razred OŠ)

Uvod	Učenci so razporejeni v krogu, zvit v klobčič in obrnjeni frontalno, proti občinstvu.
1. in 2. fraza	Učenci sedejo, dvignejo iztegnjene roke nad glavo, 2-krat zamahnejo z rokami gor in dol in se vrnejo v začetni položaj (ponovijo 2-krat).
3. in 4. fraza	Učenci se skladno z glasbo dvigajo v sedeči položaj, eden po eden, ter 1-krat zamahnejo z iztegnjenimi rokami gor in dol.
5. fraza	Učenci vstanejo in tečejo z drobnimi koraki po prstih v krogu.
6. fraza	Učenci tečejo v sredino kroga in sklenejo iztegnjene roke visoko nad glavo, dlani premikajo gor in dol ter oponašajo ptičke. Nato sedejo na kolena, ležejo v začetni položaj ter dvignejo iztegnjene roke visoko v zrak in oponašajo ptičke.
7. in 8. fraza	Učenci plešejo enako kot pri 1. in 2. frazi.
9. in 10. fraza	Vstanejo in hodijo po prstih v koloni, drug za drugim ter glede na glasbo premikajo iztegnjene roke gor in dol. Pri tem se zapestja nad glavo sklenejo.
11. in 12. fraza	Plešejo enako kot pri 5. in 6. frazi.

Preglednica 2: Koreografija Ples ur, glasba: Y. Tiersen, La valse d' Amelie (3. razred OŠ)

1. in 2. fraza	Prihod otrok v dveh vrstah, na visokih prstih in s stegnjenimi nogami. Roke so spuščene ob telesu.
3. fraza	Priprava: dvig rok v predročenje, nato roke pokrčimo ob telo; najprej prva vrsta, nato druga.
4. fraza	Tiktakanje: odrezavo premikanje rok desno, levo, desno, levo.
5. fraza	Tiktakanje z rokami 4-krat desno, levo in obrat v desno. Pri obratu so roke pokrčene ob telesu.
6. in 7. fraza	Hoja po prstih v krog. 2. vrsta naredi notranji krog, 1. vrsta pa zunanjega.
8. in 9. fraza	Tiktakanje: odrezavo premikanje pokrčenih rok v predročenje, nad glavo in v odročanje.
10. in 11. fraza	S skoki, z ene noge na drugo (poskakovanje), nazaj na svoje mesto, v dve vrsti.
12. fraza	S skoki, z ene noge na drugo (poskakovanje), obrat okrog svoje osi.
13. fraza	Tiktakanje: odrezavo premikanje rok v predročenje, nad glavo in v odročanje.
14. fraza	Ustavitev ur: odrezavo premikanje rok, od zgoraj navzdol, po postajah, glede na glasbo.

Namen raziskave

Namen izvedene empirične raziskave je bil ugotoviti, ali otroci, stari od 6 do 9 let, v osnovni šoli zmorejo plesati klasični balet in kakšne so razlike med izvedbo plesa učencev iz baletne in učencev iz osnovne šole. Prav tako nas je zanimalo, kakšen odnos in željo imajo otroci do klasičnega baleta.

Predlagani vsebini – koreografiji *Račke* in *Ples ur* – smo praktično preizkusili z učenci Plesne pripravnice 1 in 3 baletnega oddelka Glasbene šole Frana Koruna Koželjskega Velenje in z učenci 1. in 3. razreda Osnovne šole Franca Rozmana Staneta v Mariboru. Z učenci iz baletne in iz osnovne šole smo izvedli dve učni uri z novimi baletnimi vsebinami, primernimi za vključitev v pouk glasbene vzgoje na razredni stopnji osnovne šole. Učenci so se pri učnih urah seznanili s klasičnim baletom, poslušali glasbo, ob njej izražali svoje občutke, nanjo improvizirali ter se po navodilih učiteljice naučili dane koreografije. Ker nas je zanimalo, ali so otroci v osnovni šoli sposobni plesati klasični balet in kako se njihova izvedba razlikuje od otrok, ki obiskujejo baletno šolo, smo izvedbo baletnih vsebin učencev v osnovni šoli primerjali z izvedbo učencev v baletni šoli. Pri tem smo upoštevali za uspešnost izvedbe pomembne kriterije sposobnosti. Prav tako smo želeli izvedeti, kakšen odnos in željo imajo od 6 do 9 let stari otroci do klasičnega baleta, ne glede na to, kje se z njim seznanjajo.

Hipotezi

Hipoteza 1: Otroci v osnovni šoli, stari od 6 do 9 let, zmorejo plesati preprosto baletno koreografijo, vendar je njihova izvedba v primerjavi z učenci iz baletne šole izvedena z nedodelanimi, spontanimi gibi.

Hipoteza 2: Otroci imajo do klasičnega baleta, ne glede na to, kje se z njim seznanjajo (osnovna ali baletna šola), pozitiven odnos in željo po njegovem izvajanju.

Metodologija

V raziskavi smo uporabili deskriptivno metodo empiričnega pedagoškega raziskovanja z obliko študije primera. Raziskava je temeljila na priložnostnem vzorcu učencev iz Osnovne šole Franca Rozmana Staneta in učencev baletnega oddelka Glasbene šole Frana Koruna Koželjskega Velenje. Vzorec je zajemal 31 učencev 1. in 3. razreda osnovne šole in 17 učencev plesne pripravnice 1 in 3 baletnega oddelka glasbene šole. Starost sodelujočih učencev iz baletne šole je ustrezala starosti učencev 1. in 3. razreda osnovne šole. Postopek zbiranja podatkov je potekal v letu 2011, praktično sta bili izvedeni dve šolski uri v Osnovni šoli Franca Rozmana Staneta Maribor ter po vsebini enaki dve šolski uri v Glasbeni šoli Frana Koruna Koželjskega Velenje. Izvedbe baletnih vsebin učencev iz baletne in iz osnovne šole smo primerjali glede na kriterije: fizične sposobnosti, koordinacija telesa, prostorska koordinacija, ritem, sposobnost osredotočanja, vztrajnost, izraznost in improvizacija. Zastavljenih hipotez nismo preverjali kvantitativno s statističnimi testi, temveč zgolj kvalitativno brez težnje po posploševanju. Na koncu izvedenih učnih ur smo želje otrok po izvajanju klasičnega baleta preverili s kratkim anketnim vprašalnikom. Podatke smo statistično obdelali s pomočjo statističnega programskega paketa SPSS. Izračunane odstotne frekvence (f %) smo prikazali tabelarično.

Rezultati in diskusija

Učne ure so bile otrokom zelo zanimive, nad vsebino so bili navdušeni in zelo radi so sodelovali. Vsi v raziskavi sodelujoči otroci so plesno vsebino usvojili in dano koreografijo odplesali doživeto, skladno z ritmom glasbe ter brez pomoči učiteljice. Otroci v osnovni šoli so bili nad vsebino zelo navdušeni, koreografijo so odplesali v enaki zamisli kot otroci v baletni šoli. Zanimivo je bilo, da so tudi fantje pri uri zelo radi sodelovali, vendar je bila vidna razlika med dečki 1. in 3. razreda. V 1. razredu so vsi otroci z zanimanjem sodelovali, medtem ko je dečke v 3. razredu bolj kot balet zanimal še kak drug ples (omenjali so hip hop in podobno).

Primerjava izvedbe danih baletnih koreografij

Najprej nas je zanimala primerjava kakovosti izvedbe danih baletnih koreografij sodelujočih učencev iz baletne in iz osnovne šole. Ocenjevali smo otrokove fizične sposobnosti, koordinacijo telesa, prostorsko koordinacijo, upoštevanje ritma glasbe, sposobnost osredotočanja, vztrajnost, izraznost in improvizacijo.

Preglednica 3: Števila (f) in strukturni odstotki (f %) učencev iz baletne šole glede na doseganje ocenjevalnih kriterijev izvedbe koreografij

	V celoti dosegajo		Dosegajo		Ne dosegajo		Skupaj	
	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %
Fizične sposobnosti	10	58,8	7	41,2	0	0,0	17	100,0
Koordinacija telesa	17	100,0	0	0,0	0	0,0	17	100,0
Prostorska koordinacija	17	100,0	0	0,0	0	0,0	17	100,0
Upoštevanje ritma glasbe	12	70,6	5	29,4	0	0,0	17	100,0
Sposobnost osredotočanja	17	100,0	0	0,0	0	0,0	17	100,0
Vztrajnost	17	100,0	0	0,0	0	0,0	17	100,0
Izraznost	8	47,1	9	52,9	0	0,0	17	100,0
Improvizacija	13	76,5	4	23,5	0	0,0	17	100,0

Sodelujoči otroci iz baletne šole so ocenjevalne kriterije v večini v celoti dosegli. Vseh 17 sodelujočih otrok (100,0 %) iz baletne šole je v celoti doseglo kriterije koordinacija telesa, prostorska koordinacija, sposobnost osredotočanja in vztrajnost. Nekaj manj, 13 otrok (76,5 %), je v celoti doseglo kriterij improvizacija, upoštevanje ritma glasbe je v celoti doseglo 12 otrok (70,6 %), fizične sposobnosti 10 otrok (58,8 %) in izraznost 8 otrok (47,1 %).

Preglednica 4: Števila (f) in strukturni odstotki (f %) učencev iz osnovne šole glede na doseganje ocenjevalnih kriterijev izvedbe koreografij

	V celoti dosegajo		Dosegajo		Ne dosegajo		Skupaj	
	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %
Fizične sposobnosti	8	25,8	16	51,6	7	22,6	31	100,0
Koordinacija telesa	9	29,0	18	58,1	4	12,9	31	100,0
Prostorska koordinacija	12	38,7	13	41,9	6	19,4	31	100,0
Upoštevanje ritma glasbe	21	67,7	10	32,3	0	0,0	31	100,0
Sposobnost osredotočanja	17	54,8	14	45,2	0	0,0	31	100,0
Vztrajnost	26	83,9	0	0,0	5	16,1	31	100,0
Izraznost	10	32,3	21	67,7	0	0,0	31	100,0
Improvizacija	10	32,3	21	67,7	0	0,0	31	100,0

Tudi sodelujoči otroci iz osnovne šole so ocenjevalne kriterije v večini dosegli. Iz preglednice 4 je razvidno, da je največ otrok, 26 (83,9 %), v celoti doseglo kriterij

vztrajnost, kar se nam zdi zelo pomembno, saj kaže na pozitivno zanimanje za klasični balet. Nekaj manj, 21 otrok (67,7 %), je v celoti doseglo kriterij upoštevanje ritma glasbe. Temu je sledil kriterij sposobnost osredotočanja, ki ga je v celoti doseglo 17 otrok (54,8 %). Manj uspešni so bili pri kriteriju fizične sposobnosti, ki ga je v celoti doseglo le 8 otrok (25,8 %), in koordinaciji telesa, ki ga je doseglo 9 otrok (29,0 %).

Na osnovi opazovanja smo ocenili, da sta bili izvedbi danih koreografij učencev iz baletne in iz osnovne šole med seboj primerljivi. Razlike so se pokazale pri oceni kriterijev fizične sposobnosti in koordinacija telesa, za katera menimo, da ju učenci v osnovni šoli ne dosegajo v celoti, učenci iz baletne šole pa. Za razliko od otrok iz osnovne šole morajo otroci iz baletne šole že pred vpisom v baletno šolo opraviti preizkus sposobnosti, kjer se med drugim preverijo tudi njihove fizične sposobnosti in koordinacija. Prav tako le-te otroci razvijajo v času pouka baleta. Učenci iz osnovne šole so bili manj uspešni tudi pri kriteriju prostorska koordinacija. To pripisujemo dejstvu, da se otroci v baletni šoli s koordinacijo prostora seznanjajo med poukom, medtem ko se otroci v osnovni šoli ne. Tako učenci iz baletne kot učenci iz osnovne šole so upoštevali ritem glasbe ter plesali v skladu z njim, bili so vztrajni in dobro osredotočeni pri delu. Vsi učenci so bili med izvajanjem učnih ur pozitivno naravnani do dela, kar se je kazalo v njihovi sproščeni baletni improvizaciji.

Izvedbi danih baletnih koreografij sodelujočih učencev iz baletne in iz osnovne šole v celoti lahko ocenimo pozitivno, saj so kriteriji, kot so fizične sposobnosti in koordinacija otroka ter prostorska koordinacija, tisti kriteriji, po katerih lahko praviloma z vidika klasičnega baleta ocenjujemo samo tiste otroke, ki obiskujejo baletno šolo. Poudariti moramo tudi, da naš osnovni namen ni bil, da bi strokovno ocenili izvedbo koreografij, saj je povsem jasno, da bo izvedba otrok v baletni šoli vedno boljša od izvedbe otrok v osnovni šoli. Otroci, vpisani v baletno šolo, se namreč s klasičnim baletom redno ukvarjajo in pripravljajo na vpis v srednjo baletno šolo, kjer balet postane njihov izbrani življenjski poklic. Naš namen je bil preveriti hipotezo, da tudi otroci v osnovni šoli zmorejo plesati klasični balet, in ugotoviti, kakšna je razlika v izvedbi baletne koreografije otrok iz baletne in iz osnovne šole.

Po koncu izvedenih učnih ur smo s sodelujočimi otroki izvedli anketni vprašalnik, s katerim smo želeli ugotoviti, kako otroci sprejemajo klasični balet in ali ga želijo plesati tudi pri pouku glasbene vzgoje v osnovni šoli.

Iz rezultatov kratkega anketnega vprašalnika lahko razberemo, da so bile izvedene učne ure otrokom všeč. Kar 47 otrok (98 %) od 48 sodelujočih iz baletne in iz osnovne šole je na vprašanje *Ali jim je bila učna ura všeč?* odgovorilo pozitivno. Iz odgovorov otrok na drugo vprašanje *Ali kaj podobnega počnete tudi v osnovni šoli, pri pouku glasbene vzgoje?* lahko razberemo, da podobne dejavnosti v osnovni šoli izvajajo le včasih. Tukaj se je pojavila velika razlika med odgovori otrok iz

baletne šole in odgovori otrok iz osnovne šole. Otroci v baletni šoli so na drugo vprašanje v večini, kar 10 od 17 otrok (56,4 %), odgovorili negativno, trije (15,4 %) so odgovorili pozitivno in štirje (28,2 %), da to počnejo včasih. Predvidevamo, da je do tega prišlo, ker so otroci mislili, da jih sprašujemo, ali plešejo v osnovni šoli klasični balet, kot ga plešejo v baletni šoli. Otroci v osnovni šoli so na to vprašanje v večini, kar 26 od 31 sodelujočih (84,4 %), odgovorili, da podobne dejavnosti pri pouku glasbe izvajajo včasih. Rezultati odgovorov na zadnje vprašanje *Ali bi želeli kaj takšnega početi tudi v osnovni šoli, pri pouku glasbene vzgoje?* kažejo na to, da tako otroci v baletni kot v osnovni šoli radi plešejo in želijo podobne dejavnosti izvajati tudi v osnovni šoli pri pouku glasbe. Vseh 17 sodelujočih otrok v baletni šoli je na to vprašanje odgovorilo pozitivno, otroci v osnovni šoli pa v večini, 22 od 31 (72 %).

Sklep

Nevključevanje plesa in baleta v osnovnošolski pouk je ena izmed mnogih pomanjkljivosti, ki se pojavljajo v osnovnih šolah. Domnevamo, da navedeno kaže na problematiko pomanjkanja znanja oziroma nepoznavanja baletnih in plesnih vsebin ter s tem na problematiko vključevanja le-teh v programe osnovne šole.

Rezultati naše raziskave so potrdili, da tudi otroci v osnovni šoli zmorejo plesati klasični balet, saj je bila izvedba danih baletnih vsebin učencev iz osnovne šole primerljiva z izvedbo učencev iz baletne šole. Tako učenci iz baletne kot tudi učenci iz osnovne šole v večini dosegajo naslednje kriterije: upoštevanje ritma glasbe, sposobnost osredotočanja, vztrajnost, izraznost in improvizacija. Do razlik je prišlo le pri kriterijih fizične sposobnosti ter prostorska in telesna koordinacija, ki pa je posledica redne vadbe sodelujočih otrok iz baletne šole in opravljenega sprejemnega preizkusa pred vpisom v baletno šolo. Iz rezultatov je tudi razvidno, da imajo tako otroci iz baletne kot tudi otroci iz osnovne šole do klasičnega baleta pozitiven odnos in si ga želijo izvajati.

Bowles (1998) ples vidi kot pomembno motivacijsko sredstvo pri pouku glasbe in kot eno izmed najljubših otrokovih dejavnosti. Pozitiven odnos do plesa pa je potrdila tudi naša raziskava. Glede na to bi pričakovali, da učitelji ples v pouk glasbe pogosto vključujejo, vendar odgovori otrok kažejo, da so podobnih učnih ur pri pouku glasbe deležni le včasih. Glede na majhen vzorec sodelujočih otrok posploševanje rezultatov raziskave seveda ni mogoče, pa vendar nam izkušnje kažejo, da je stanje v našem šolstvu podobno ugotovitvam, do katerih smo prišli v naši raziskavi.

Glede na ugotovitve Mac Donald (1991) o pomembnem vplivu plesa na otrokov celostni razvoj bi bilo dobro, da bi učitelji glasbene vzgoje razširili, poglobili in

pridobili še več znanja o tem, na kakšen način v pouk vključiti različne plesne in baletne vsebine. Njihovo vključevanje v pouk namreč pozitivno vpliva na razvoj otrok, na njihovo samopodobo in občutek lastne vrednosti ter s tem pomembno prispeva k socialni vključenosti.

Pri izbiri vsebin si učitelji lahko pomagajo z različno strokovno literaturo in plesnoustvarjalnimi predstavitvami na spletu. Otroke lahko motivirajo tudi z obiskom baletne predstave v gledališču. Denac in Ilič (1993) svetujeta, naj si pri oblikovanju plesnih uric pomagajo s poljubnimi otroškimi pravljicami in pesmimi, s katerimi spodbudijo otroško domišljijo in nagnjenost k plesni improvizaciji. Učitelji v osnovni šoli, kot tudi v glasbeni in baletni šoli, naj torej otrokom pravljico in glasbo predstavijo na čim bolj doživet način, nato pa jim pustijo, da so sami aktivni in ustvarjalni. Tako bodo otroci sami ustvarjali plesne ure in se spontano čustveno izražali. Pri tem pa je pomembno poudariti, da morajo biti baletne vsebine oziroma pravljice, ki jih učitelji vključujejo v pouk glasbene vzgoje, zanimive najprej njim samim, saj jih le tako lahko naredijo zanimive tudi za otroke.

LITERATURA

Anttila, E. (2007). Children as Agents in Dance: Implications of the Notion of Child Culture for Research and Practice in Dance Education. *Springer International Handbooks of Education*, 16 (8), 865–879.

Bowles, C. I. (1998). Music Activity Preferences of Elementary Students. *Journal of Research in Music Education*, 46 (2), 193–207.

Brouillette, L. (2010). How the Arts Help Children to Create Healthy Social Scripts: Exploring the Perceptions of Elementary Teachers. *Arts Education Policy Review*, 111 (1), 16–24.

Črčinovič Rozman, J. (2000). Glasba in gibanje. V M. Kramar in M. Duh (ur.), *Didaktični in metodični vidiki nadaljnega razvoja izobraževanja: zbornik prispevkov z mednarodnega znanstvenega posveta v Mariboru, 25. in 26. novembra 1999* (str. 490–496). Maribor: Pedagoška fakulteta, Oddelek za pedagogiko, psihologijo in didaktiko.

Denac, O. (2002). *Glasba pri celostnem razvoju otrokove osebnosti: priručnik za vzgojitelje, razredne učitelje, učitelje glasbe in glasbenih predmetov v splošnih in glasbenih šolah*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Denac, O. in Ilič, O. (1993). *Ko pojem, plešem. Pesem kot spodbuda za plesno ustvarjanje*. Radovljica: Didakta.

Kroflič, B. in Gobec, D. (1992). *Ustvarjalni gib in plesna vzgoja za najmlajše*. Novo mesto: Pedagoška obzorja.

Linthicum, K. (2009). When movement spells success: an L.A. elementary school uses dance to sharpen minds. *Dance Magazine*, 83 (3), 54–55.

Lobo, Y. B. in Winsler, A. (2006). The Effects of a Creative Dance and Movement Program on the Social Competence of Head Start Preschoolers. *Social Development*, 15 (3), 501–519.

Mac Donald, C. J. (1991). Creative Dance in Elementary Schools: A Theoretical and Practical Justification. *Canadian Journal of Education*, 16 (4), 434–441.

McCarthy, M. (1996). Dance in the Music Currikulum. *Music Educators Journal*, 82 (6), 17–21.

Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva. (2003). *Učni načrt, izobraževalni program: Balet*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva. (2003). *Učni načrt, izobraževalni program: Plesna pripravnica*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

Nashville Ballet, Paul Vasterling, Artistic Director. Pridobljeno 12. 5. 2012, s http://www.nashvilleballet.com/outreach_education/elementary_programs.

Neubauer, H. (2004). *Učni načrt za izbirni predmet: program osnovnošolskega izobraževanja, Plesne dejavnosti: ples, ljudski plesi, starinski in družabni plesi*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

Pesek, A. (1997). *Otroci v svetu glasbe: izbrana poglavja iz glasbene psihologije in pedagogike*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Predmetna komisija za glasbeno vzgojo. (2011). *Program osnovna šola, Glasbena vzgoja, učni načrt*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

Rosberg Gempton, I. E., Dickinson, J. in Poole, G. (1999). Creative dance: potentiality for enhancing social functioning in frail seniors and young children. *The Arts in Psychotherapy*, 26 (5), 313–327.

Shehan, P. K. (1984). Teaching Music trough Balkan Folk Dance. *Music Educators Journal*, 71 (3), 47–51.